

Največji slovenski dnevnik
v Zdrženih državah

Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 43. — ŠTEV. 43.

NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 20, 1924. — SREDA, 20. FEBRUARJA, 1924.

VOLUME XXXII. — LETNIK XXXII.

TUDI DAUGHERTY BO BAJE RESIGNIRAL

Generalni pravdnik Združenih držav bo brez dvoma postal druga žrtev petrolejskega škandala. — Preiskava se nadaljuje s polno paro. — Zaslišanje finančnikov z Wall Streeta. — Daugherty se je dolgo časa posvetoval s predsednikom Coolidge-om in senatorjem Borah-om.

Washington, D. C., 19. februarja. — V dramatičnem razvoju petrolejskega škandala je nastopila danes še večja napetost, ko je postalo znano, da je sklenil senatni preiskovalni komitej za zaklenjenimi vratmi zaslišati newyorškega finančnika Harry Payne Whitney-a ter uradnike newyorške borzne trdnice Benard and Company.

Obenem pa so se vzdružile za vedno večjo trdnostjo govorice, da bo današnja seja kabineta razpravljala o vedno naraščajočih zahtevah, da se prisili k resignaciji tudi generalnega pravdnika Daugherty-ja. Nadalje je pričakovati dolgega boja v sodiščih glede petrolejskih koncesij. To postopanje pripravljata sedaj posebna zastopnika administracije, Owen Roberts iz Philadelphije in Atile Pomerene, iz Canton, Ohio. Senat je odobril imenovanje obeh teh na mesto posebnih zastopnikov administracije.

Whitney in uslužbeni Benard trdnice so bili poklicani v Washington, da nudijo posebnemu senatnemu odseku podrobnejše informacije glede mahinacij s petrolejskimi akcijami Sinclair-ja. Namignilo se je, da so bile tudi v tem oziru razkrite presenetljive stvari in da je bilo vsled teh razkritij potrebno poklicati dotične pred senatni odsek.

Neprisetano se je namigavalo, da se bodo zapletli v slučaj nadaljni sedanji in prejšnji člani vlade, katerih se dosedaj še ni imenovalo v zvezi s tem škandalom.

Pozno v nedeljo zvečer je zahteval senator Wheeler iz Montane zaeno z drugimi, naj se povabi pred komitej newyorškega finančnika in uslužbenice dotične borzne trdnice. Wheeler je bil nato povabljen, naj prisostvuje dotični seji finančnega odseka, ki se bo vršila danes, če bodo zaslišani povabljeni. Wheeler pa je objavil nadalje, da bo na seji senata zahteval, naj se uvede takoj preiskavo uradnega poslovanja generalnega pravdnika Daugherty-ja in poslovanja justičnega departmanta.

Na obeh straneh Pennsylvania Avenue, namreč v kongresu in v vladi, divja vihar krog generalnega pravdnika Daugherty-ja. Potem ko se je slednji v tajni seji posvetoval s predsednikom Coolidge-om ter senatorjem Borah-om iz Idaho, je rekel, da se lahko reši vprašanje njegovega odstopa na danes vršeci se kabinetsni seji, ki bo tudi razpravljala o odstopu mornariškega tajnika Denby-ja.

Predlog Wheeler-ja, naj uvede senat preiskavo uradnega poslovanja generalnega pravdnika, je stopil na mesto prejšnjega predloga, v katerem se je zahtevalo odstop Daugherty-ja. Drugi predlog je nastal vsled zahteve generalnega pravdnika, naj se uvede tako preiskavo. Preiskava se ne bo tikala le petrolejskega škandala, temveč tudi zavlačevanja v procesiranju ljudi, zapletenih v škandal veteranskega urada ter v splošnem celega uradnega poslovanja justičnega departmanta. Voditelji v senatu izjavljajo, da ne more biti niti najmanjšega dvoma, da bo predlog, katerega je stavil senator Wheeler, sprejet.

STANJE SENATORJA GREENA SE VEDNO KRITIČNO.

Washington, D. C., 19. febr. — Senator Greene iz Vermonta je bil danes zjutraj še vedno v kritičnem stanju vled rane, katero je dobil v petek zvečer ko ga je zadela kroglica iz revolverja nekega prohibicijskega agenta.

Postala je potrebna nadaljna operacija, da se odstrani iz rane gnoj, ki so se zarinili vanje. Tej operaciji je sledila velika slaba, ki je bila posledica izgube krvi. Zjutraj ob šestih so izjavili zdravniki, da je položaj za las boljši kot je bil ponoči.

NEMCI BODO OPRAVLJALI ZRAČNO SLUŽBO V MEHICI.

Mexico City, Mehika, 19. febr. V nekom poročilu, katero je predložila mehiška trgovska agentura v Berlinu tukajšnjemu trgovinskemu departmantu se glasi, da bo junija meseca lahko se obratovala zračna služba, ki bi vezala mehiško glavno mesto, Tampico, Vera Cruz, Ciudad del Carmen in Merida.

Agentura javlja, da bodo Junkersove naprave v Dessau v Nemčiji, ki imajo tozadevno koncesijo, inaugurirale to službo s hitro letalci ob določenem času.

NOVI BOJI V MANILI.

Manila, 17. februarja. — V Buruanu so izbruhili vroči boji z domačini. Poročnik Mendoza in osem policijskih vojakov je bilo usmrčenih. Domačini so imeli 35 mrtvih.

Generalni governor Wood je naročil polkovniku Bowersu, naj čimprej mogoče napravi mir.

PREISKANJE KANDIDATOV ZA ZAKONSKI STAN V TURČIJI.

London, Anglija, 19. febr. — V provinci Carigrad so bile uveljavljene regulacije, soglasno s katerimi se morajo podvržiti zdravniški preiskavi vsi mladi moški, ki se hočejo ženiti. Predno dovolijo poroko, morajo občinske oblasti dobiti predpisano zdravniško izpričevalo.

McADDO BO KANDIDIRAL ZA PREDSEDNIŠKO MESTO.

Chicago, Ill., 18. februarja. — Pristaši McAddo-ja so danes na posebni konferenci sklenili, da bodo na demokratični konvenciji skušali doseči McAddo-jevo nominacijo za prihodnje volitve.

VELIKANSKI POŽAR V NEW YORK CITY

Trinajst ljudi je izgubilo življenje tekom požara, ki je nenadoma izbruhnil v hiši na Madison St. — Žrtve so žive zgorele.

Trinajst človeških življenj je bilo uničenih, ugasnjenih v teku petih minut. Dva nadaljna sta bila tako hudo opečena, da ne bo sta okrevala.

To je rekord zadnjega požara v newyorški tenement-hiši, ki je uničil petnadstropno poslopje na št. 397 Madison St., na dolnji istočni strani, zgodaj v torek zjutraj. V hiši je stanovalo osem družin ter se domneva, da sta bili dve družini popolnoma iztrebljeni in v dveh nadstropjih družinah je ostal pri življenju le po en član.

Početna in požarna bramba sta bili izvoru mnenja, da je bil oženji podtaknjen, a priznava se, da ni mogoče ugotoviti izvora požara in da se najbrž ne bo nikdar izvedelo, kako je nastal oženji. Pravita pa, da je bil to največji požar, ki je zahteval največ žrtv v zadnjih par letih in da je bil tudi skrajno kratek, ker je bil pod popolno kontrolo v teku petih minut potem, ko se ga je razkilo.

Tako velikanska je bila vročina in sila požara, da je skoro nemogoče identificirati trinajst žrtv, ki leže sedaj v mrtvašnici na šest in dvajseti cesti. Dr. Charles Norris, glavni zdravniški preiskovalec ter Lawrence Miller, superintendent mrtvašnice, sta našla trupla tako obžgana, da sta preložila identifikacijo za toliko časa, dokler se ne bo trupelj pripravilo ter jim kolikor mogoče zepet vrnilo prvotno obliko.

Pozneje zjutraj so položili trupla v veliko dvorano, da jih bodo mogli sorodniki identificirati. Med žrtvami sta dva moška, štiri ženske in sedem otrok.

Dva otroška vozička, vsa obžgana, katere se je našlo od stopnicami v veži sta dovedla policijo do mnenja, da je podtaknil oženji kak blaznež, ki se je splazil v vežo ter zažgala vozička.

Čeprav je bilo zaslišanih pet mož v zvezi s tem požarom, ni mogoč požarni maršal Brophy najti proti nobenemu ter zadostnih dokazov, da bi se jih moglo aretirati in vsled tega so bili izpuščeni. Ugotovil je, ni njegova dosežena preiskava spazila na dan ničesar, kar bi kazalo, da je bil oženji podtaknjen, čeprav ni hotel reči, da pozitivno ni bil podtaknjen. Rekel je, da je to odvisno od nadaljnjega preiskave.

Policist Michael Hussein iz policijske postaje na Clinton St., glavni junak tega požara, je rekel, da je bilo razkritje tega požara najbolj strašni dogodek v njegovem življenju. Videl je, kako je prihajal iz poslopja dim. Videl je moža, ki je prišel ven ter zbežal. Videl je tri moža, ki so ga zasledovali in tudi enega detektiva. Nato pa je oddal alarm.

—Bilo je strašno, — je rekel. — Pohitel sem nazaj proti gorečemu poslopju, letel po stopnicah navzgor do strehe, tolkel spotoma po vratih ter kričal: Ogenj! Nato sem pohitel nazaj po stopnicah navzdol ter našel majhno deklico v zibelki. Pozneje sem izvedel, da je bila to Silvija Burger stara šest let.

Požar se je pričel v pritličju ali v prvem nadstropju ter je planil skoro v trenutku do strehe, malo po polnoči. Predno se je kdo zavedel ali mogel misliti, je bila cela hiša goreča masa. Skozi tih nočni zrak so zaorili tedaj kriki žrtv in vsem navzočim je zledela kri v žilah, ko so videli smrti izročene, katerim niso mogli pomagati. Prišli so razburjeni so-

BIVŠI MORNARIŠKI TAJNIK.

Slika nam predstavlja bivšega ameriškega mornariškega tajnika Denbyja, ki je bil preveč zapleten v smrdljivo petrolejsko zadevo.

ANGLIJA DOŽIVELA PORAZ V INDIJI

Indijski nacionalisti zahtevajo lastno vlado. Tozadevna predloga je bila sprejeta s 76 proti 48 glasovom.

London, Anglija, 19. februarja. Angleški ministrski predsednik Ramsay MacDonald se bo moral baviti z novo politično situacijo, ki je sedaj zavladala v Indiji.

Pri večerajšnjem glasovanju je bila indijska vlada poražena.

Stranka indijskih nacionalistov je vložila resolucijo, naj se skliče konferenca vseh indijskih političnih strank in indijske vlade. Na tej konferenci naj bi se sestavilo novo indijsko ustavo, ki naj bi bila predložena v odobrenje novozvoljenemu indijskemu parlamentu in angleškemu parlamentu.

Vladni zastopnik je bil odločno proti temu predlogu.

Pri glasovanju so pa dobili indijski nacionalisti in indijski liberali 76 glasov, dočim so jih dobili zastopniki vlade le 48.

DVANAJST USMRČENIH V TOVARNI ZA ŠRAPNELE.

Erith Kent, Anglija, 18. febr. V tovarni za šrapnele je nastala eksplozija. Ranjenih je bilo osem žensk in troje moških. Kaj je bil vzrok eksplozije, se zaenkrat še ni dalo dognati.

KOLINSKI NADŠKOF JE OD POTOVAL.

Bremen, Nemčija, 19. februarja. Kolinski nadškof, kardinal Schulte je opotoval s parnikom "Stuttgart" proti Ameriki. Tukaj bo pobiral prostovoljne prispevke za stradalajoče v Ruhru.

sedje in oddelki požarne brigade. Bataljonski poveljnik McElligott in njegov šofer sta bila prva na licu mesta ter se takoj lotila reševalnega dela. Rešila sta štiri družine v drugem in tretjem nadstropju, a družine v nadaljnjih dveh nadstropjih so bile skoro uničene.

Edina preživela teh družin sta bila Silvija Burger, katero je rešil policist Hussein in neki Aleks Harkowy star devet in dvajset let, katerega so našli ognjegasei na rešilni lestevici, napol nezavestnega. Oba sta v bolnici ter je le malo upanja, da bi okrevala.

PROCES PROTI FARINI BO HITRO KONČAN

Država je pospešila postopanje proti tretjemu obtožnemu v zadevi umora dveh bančnih uslužbenecv. — Obtoženec ne kaže nobenega strahu.

Nicola Luceiano ki je natopil kot priča že v obeh procesih proti bratoma Morris in Joe Diamond, je nastopil večeraj kot priča v procesu proti John Farini, potem ko je bil obtoženi identificiran kot eden morilec, ki so dejanski ustrelili oba bančna sta ter pobegnili s plenom v znesku nekako \$48.000.

Ljudje, ki imajo opravka s procesom, izjavljajo, da bo proces najbrž še danes zvečer končan, ker je državno pravdnništvo sklenilo napraviti res kratek proces kot je že storilo v obeh procesih proti bratoma Diamond. Pomožni okrajni pravdnik Hughes je rekel, da bo država do opoldne zaključila svoja zaslišanja in izvajanja. Sam Siegel, zagovornik Farine, pa je izjavil, da ima na razpolago 25 prič, da pa najbrž ne bo poklical vseh.

Farina je sedel povsem mirno in ležerno tekom dolgega dneva, ko je državno pravdnništvo ventiliralo celi slučaj. Kazal je le malo zanimanja za otvorilni nagovor pomožnega okrajnega pravdnika Hughesa, čul številne priče, ki so izpovedale proti njemu in vrnil se je v svojo celico v Raymond St. ječi popolnoma brezbržen za to, kar se dogaja krog njega.

Čul je pričo, ki ga je pozitivno identificirala kot enega dejanskih morilec ter ni trenil niti z očmi, ko je zahteval zagovornik poročstva za tako identifikacijo. Le enkrat se je malo nasmehnil.

Ta smehljaj je bil skrajno kratek ter se je pojavil, ko je izvedel Farina, kako obširne varnostne odredbe je uveljavila policija, da prepreči možen poskus bega ali poskus prijateljev, da ga rešijo iz ječe.

Siegel je rekel, da bo trdila obramba, da je vozil Farina ob času napada in umorov tovorni avtomobil, obložen z butlegarsko piščo: da sta hotela brata Diamond označiti Farino kot dejanskega morilec da na ta način zaščitita Joe Damonda, ki je v družbi Gerge di Soro, katerega niso še prišli, baje dejanski ustrelil oba bančna uslužbenca.

DOGOVOR MED MAJNARJI IN BARONI

Delodajalci in premogarji v premogovnikih mehkega premoga so sklenili dogovor. — Sedanja mezdna lestvica bo podaljšana za tri leta. — Premogarji so sprva zahtevali, naj bo kontrakt veljaven štiri leta, dočim so bili delodajalci samo za eno leto trajajoč kontrakt.

Jacksonville, Fla., 19. februarja. — Podkomitej premogarjev in delodajalcev v centralnem kompetitivnem polju je soglasno odobril obnovenje sedanje mezdne lestvice v centralnem kompetitivnem polju mehkega premoga za nadaljna tri leta.

To je kompromis vspricho zahteve premogarjev, da se uveljavi štiri leta trajajoč kontrakt ter ponudbe delodajalcev za običajno obnovenje kontrakta za dobo enega leta. Danes bo o tem poročilo podkomiteja razpravljal politični odsek premogarske organizacije ter predložil nato poročilo skupni konferenci premogarjev in delodajalcev v končno odobrenje.

Dogovor se smatra za zmago premogarjev ter jih mednarodnega predsednika Lewisa. Malo dvoma je, da bosta politični komitej in polna skupna konferenca takoj odobrila sklenjeni dogovor. Sklenjeni dogovor bo nato podpisalo dva in trideset zastopnikov premogarjev ter zastopnikov dva in tridesetih delodajalcev v Illinoisu, Indiani, Chiju in zapadni Pennsylvaniji. Dogovor bo postal učinkovit dne 1. aprila, potem ko bo formalno predložen formalnemu splošnemu glasovanju premogarjev v premogovnikih mehkega in trdega premoga.

Plače, delavni pogoji in vse drugo, z izjemo dobe, tekom katere naj dogovor velja, bo ostalo tako kot je bilo izza stavke leta 1919.

"To je velika stvar za industrijo," je izjavila večina delodajalcev. "Nekateri med nami so prepričani, da bo podpisan naslednji dogovor za šest let z manjšimi težavami kot smo jih imeli pri sklenitvi sedanjega dogovora za tri leta."

Farino je identificira kot moža, ki je odhitel navzdol po stopnicah postaje nadulčne železnice, kjer je bil izvršen napad in dvojni umor George Young, uslužbenec poštne urada, ki stoji nasproti postaji nadulčne železnice. Young je rekel, da je videl, kako je tačil Farina nekaj v svoj dssni hlačni žep.

— Jaz sem videl njegov obraz povsem razločno, — je rekel Young.

— Ali vidite tega moža v sodišču? — je vprašal pomožni pravdnik.

Young se je ozrl na Farino, ki je mirno vrnil pogled.

— Tam je, — je rekel ter pokazal na Farino.

KOMUNISTI DOBILI DOSTI GLASOV PRI VOLITVAH.

Berlin, Nemčija, 18. februarja. Pri večerajšnjih volitvah v meklemburški deželni zbor se doživeli

soocialisti odločen poraz, dočim so dobili komunisti izredno veliko množino glasov.

CUNARD ČRTA IMA REKORD.

Cunard črta je dosegla tekom zimске sezi je nov rekord glede potnikov prvega razreda. Zadnjo soboto sta odplula iz New Yorka dva parnika, ki sta imela na sebi 1114 potnikov prvega razreda. Potovanje je v tej zimi izredno težko, pa je Cunard črta negledé na to dosegla prvenstvo.

Na "Tuscaniji", ki je odplula v soboto opoldne, je bilo 400 turistov, ki so bili namenjeni v razna sredozemska pristanišča ter v Egipt in Palestino. Ob petih popoldne pa je odplula proti Southamptonu "Berengaria" s 714 potniki prvega razreda.

Tekom leta 1923. so parniki Cunard črte prevozili 225.642 potnikov, to je skoraj ena tretjina vseh potnikov, kar se jih je tekom leta prepravljalo preko Atlantskega oceana.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potom naše banke izvršujejo zanesljivo, hitro in po nizkih cenah:

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA	
Rasplošila na sadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni savod" in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je pač na hitro izplačilo najugodnejše.	
1000 Din.	\$13.40
2000 Din.	\$26.80
5000 Din.	\$66.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računimo posebej po 10 centov za poštnino in druge stroške.

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE: Rasplošila na sadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opatiji in Zadru.

200 lir.	\$ 9.80
300 lir.	\$14.40
500 lir.	\$23.50
1000 lir.	\$46.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računimo posebej po 10 centov za poštnino in druge stroške.

Za posiljajve, ki prinesejo znesek pet tisoč dinarjev ali po dva tisoč lir dovoljujejo se morebitni poseben popust.

Vrednost dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in napričakovano; is tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni onega dne, ko nam dospel poslani denar v roke.

Glede izplačil v ameriških dolarjih glejte poseben oglas v tem listu.

Dnár nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
38 Cortlandt Street Tel. Cortlandt 600 New York, N. Y.
Glavno zastopništvo Jadranske Bank.

"GLAS NARODA"

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by

Slovenian Publishing Company,
(A Corporation)

FRANK SAKSER, President

LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.**"GLAS NARODA"**
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za leto leta	\$7.5
In Canada	Za pol leta	\$3.5
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.0
Za šest let	Za pol leta	\$3.5

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno in praznikov. Dopolni brsk podpis in osebosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagoviti pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejlo blagoviti naznani, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA"
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2676

NEW YORK CITY

VELIKA RAZLIKA

Delavski list "The Illinois Miner" je objavil članek, v katerem so naslednji nazori:

Ko se premogarskim baronom izljubi zapreti majno, privlečejo na beli dan mule, in če je čas pašnje, jih poženejo na travnike in pašnike.

Majnarje pa poženo na ceste ter jih izroče stradanju. Mule stanejo denar. Majnarji so pa svobodni ljudje.

In baš vsled tega, ker so mule lastnina premogarskih baronov, majnarji pa človeška bitja, ni še nobenega vzroka, zakaj bi se z mulami boljše postopalo ko se postopa z majnarji.

Vsaka industrija se mora baviti z zmanjšanjem vrednosti.

Že predno je stroj izrabljen, je na strani potreben denar za nabavo novega stroja.

In če se stroj potre, je to nekaj samoposebi umevnega, da ne bo za to nihče dolžil čudovitih potov božje Previdnosti.

Kakor hitro se pa majnar izrabli, ga vržejo na smetišče.

On je produciral denar, s katerim kupujejo nove stroje in nove mule, sam, ki je vendar krona stvarstva in najbolj čudoviti stroj na svetu, je pa vržen med staro šaro.

Vsaka civilizirana država na svetu z edino izjemo Združenih držav, najbogatejših izmed vseh, plačuje starostno zavarovalnino in penzije starim izrabljenim delavcem.

Edinole v Združenih državah postopajo s starimi izrabljenimi delavci slabše kot pa z mulami in stroji.

Dovolj slabo je, če morajo delavci v dobi pare in elektrike delati tako dolgo, dokler se ne zrušijo pod težo trpljenja.

Zločin vseh zločinov pa je, da poklicani faktorji mirno gledajo v revščini umirajoče odslovljene delavce.

In če je dežela prerевна, da bi izkazala pravico žrtvam gospodarske krivice, naj že vsaj poskrbi, da se bo gotovi del Izjave neodvisnosti glasil takole: "Samoposebi naj postane jasno, da so delavci že vsaj toliko vredni kot so mule in stroji."

Jugoslavia irredenta.**Podraženje živil v Trstu**

Tržaški občinski svet je sklenil za izboljšanje občinskih financ posebene doklade na posamezna živila. Vsled tega so zvišali tržaški trgovci s 1. februarjem cene skoraj vseh živil. Tako stoji n. pr. kilogram kave za poldrugo lito več. Tudi cene sladkorja in masti so občutno poskočile. Le moka in testenine baje ne bodo obdavnene.

"Goriška Mohorjeva družba."

Tržaška "Edinost" prinaša dopis iz Gorice, ki pravi, da so novostrujarji (krščanski socialisti) splenili ustanoviti "Goriško Mohorjevo družbo" po vzgledu prevaljske oziroma bivše celovške Mohorjeve družbe. Kakor znano, obstoja v Gorici "Goriška Matica", ki izdaja letno nekaj knjig, ki so med ljudstvom zelo priljubljene. Toda "Matica" ni po volji novostrujarjem, ki bi radi spravili v svoje roke vse politično in javno življenje na Goriškem. Briga jih ne, da so s tem zanesli razkol v versko-narodno ustanovo. Da-li se bodo njihove namere uresničile, je velikansko vprašanje. Nasprotno, zadnji proglas političnega društva "Edinost" v Trstu pravi, da so merodajni čimbelji uvideli, kam pelje pot popustljivosti in sklenili pozvati vse primorske Jugoslovane pod prapor notnosti. "Jutro" dostavlja k temu: Nečemo biti v tem sporu nikakoli sodniki, usojamo pa si izjaviti, da je "Goriška Matica" sama zakrivila kulturno cepitev, ker je ignorirala svaričje besede tistih, ki jim je kultura zadeva in ne interes blaginje.

Kaj je vse mogoče!

Na Colu pri Vipavi so prišli fašisti v hišo družine Kožmanove in tam vse premetali. Iskali so pisma visokolevca Viktorja Kožmana, ki študira v Zagrebu. Rekli so, da sin Viktor pošilja pisma in spise ter da hujša proti Italiji. Potem so vzeli mater, sestro in brata s seboj do karabinjerske postaje, kjer so jim pokazali dve pisni, ki sta pa očividno potvorjeni. Bno pravi, da je prišel Kožman domov v popolnem sokolskem kroju, da pa ima še druge kroje in da draži ljudi proti Italiji. Najbrže se je kak domačin spoznal tako daleč, da je pošiljal ona pisma Kožmanu in da podaja karabinjerjem in fašisti lažniva poročila o njem.

Novice iz Slovenije.**Razpuščena je**

podružnica Zveze rudarskih delavcev v Sloveniji s sedežem v Trbovljah, ker že več let ne deluje in nima pogojev za pravni obstoj.

Smrtna kosa.

V Celju na Cankarjevi cesti je umrla Matilda Erhartič, soproga sodnega svetnika in odvetnika Erhartiča v 59. letu starosti.

V Guštanju je umrl tamkajšnji orožniški komandir Jakob Wutte ter zapustil vdovo in dva nepreiskabljenega otroka. Pokojni je bil dober orožnik in ljubezniv tovariš svojim podrejenim, kakor tudi sovostnikom. Pri svojih predstojnikih je užival splošno zaupanje in ugled. Pri pogrebu so se poslovili od pokojnika v ganljivih govorih kaplan Kotnik, orožniški narednik Ferjančič in orožniški major Bunc iz Maribora. Z raniškim smo izgubili zavednega koroškega Slovenca, ki je postal žrtve svojega težkega poklica.

Smrt pod vlakom.

Nikdo ne ve, kje in kdaj ga čaka smrt. Ob 5. jutraj je šel od doma, ob pol 6. ga je že pokosila na progi bela žena. 46letni delavec v ljubljanski tovarni za klet, Janez Šubert, stanujoč na Studencu št. 18, se je odpravil dne 1. februarja zjutraj, kakor običajno, na delo in krenil najkrajšo pot po železniški progi. Vsled goste megle je vzel s seboj tudi malo ročno svetilko. V tem času odhaja iz ljubljane osebnih vlak proti Zagrebu, ki ga sreča običajno ravno v Mostah tovarni vlak, ki prihaja iz Zagreba. Kakor se sodi, se je nesrečen moral umakniti nasproti prihajajočemu osebnemu vlaku. Medtem pa ga je prijel od zadaj tovarni vlak, ki ga vsled ropota ni čul. Umaknil se je preko drugega tira, menda na ozko stezico ob progi. Vsled sploskega snega mu je očividno spodrsnilo, nakar ga je vlak zagrabil za suknjico in ga povlekel s seboj. Nekaj mimo prihajajoči železničar je sicer slišal vzklik, vendar pa se ni zanimal naprej, misleč, da se je v glušecem ropotu prevaril. Truplo nesrečne žrtve so našli šele ob 7. jutraj. Prvi je opazil mrtvega Šuberta pleškarji vajence Franc Lenasi, ki stanuje v čuvajnici št. 631. Ves prestrašen je odlietil naznaniti nesrečo na vodmatško stražnico, po nesrečenec tovariš Andrej Žamer pa obvestiti pokojnikovo ženo, ki je prišla do mrtvega moža kmalu za stražniki. Ob 9. dopoldne je prispela komisija, obstoječa iz policijskega zdravnika dr. Avramovića in enega uradnika. Truplo je bilo strahovito razmesarjeno. Mrtvec je imel vdrtlo lobanjo in obe nogi dvakrat zlomljeni. Prsni koš je bil vdrt, obraz in celo telo obrito s krvjo. Po pregledu je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico v Devici Mariji v Polju, kjer je bilo tudi 3. februarja pokopano.

Arrestacija goljufa.

Iz Maribora oročajo: Trgovski potnik Otmir V. iz St. Lenarta, ki je bil svojčas zaposlen pri tvrdki Letonja, je ogoljufal trdno Martinz s tem, da je na račun svojega prejšnjega delodajalca Letonja prevzel za 1115 Din biaga. Razen tega pa je ogoljufal tudi tvrdko Letonja za 5000 Din. Bil je aretiran in oddan v zapore okrožnega sodišča v Mariboru.

Zopet krađejo

po zidanih na Trški gori. Posesniku Gledniku v Bršljinu so razbili gorenji del zidance, ker v klet niso mogli, in odnesli so slamnate žimnice, mast, meso in nekaj obleke. Škoda je precejšnja. Ker so morali od tam žezni, so si v bližini privoščili božje kapljice.

Izseljevanje našega ljudstva.

Iz Hudejužne in s Cerkljanskega se pripravljajo večje število možkih na odhod v tujino. Včasih so hodili možki iz teh krajev v Bosno in Rumunijo kot drvarji. Bili so izvršni delavci in tam so precej zaslužili. Iskali so jih in radi imeli. Danes so razmere drugačne in ljudje ne vedo, kam bi šli služiti kruha. Domača zemlja jih ne more rediti, kakor jih tudi ni pred vojno, ko je bila skoraj tretjina možkih vedno v tujih deželah. Baje mislijo odriniti na Francosko in si poiskati kruha v rudnikih. Odide menda nad 60 mož.

Proračun goriškega mesta

izkazuje za 1. 1924. 15,251,102 liri dohodkov, ravno toliko izdatkov.

Peter Zgaga

Na svetu je dosti čudnih stvari. ena najbolj čudnih je pa zaprta kovrta. Oblika je lepa, naslov je lep, toda nihče ne ve, kaj vsebuje.

Kmalu bo pol zime v kraju.

Spomlad se bliža.

Tički se oglašajo.

Tudi taki, ki delnice prodajajo.

Takih tičkov se pa bojte. Če jim boste sedli na lim, vas bo sredi poletja, v najhujši vročini, tresel mraz.

Med voditelji protestantske cerkve je izbruhnil spor.

Tabor protestantskih svečnikov se je razcepil v dva dela.

V prvem so takozvani fundamentalisti, v drugem pa modernisti.

Fundamentalisti pravijo, da je Bog Adama iz blata zgnel, modernisti pa zatrjujejo, da se je prvi človek iz opice razvil.

Naj bo tako ali tako.

Niti fundamentalisti, niti modernisti ne delajo človeškemu rodu posebno laskavih poklonov.

Romunska kraljica ima še eno hčer na razpolago. Sedaj iztika po Evropi, kje bi ujela kakega kralja ali cesarja zanjo.

Dobrosrčna mati naj hiti, da ne bo prepozno. Vsako leto je manj kromanih glav. Kar jih pa je, so precej puhle in so brez posebnega in potrebnega veličanstva.

Pašič je bil v Trstu te dni navdušeno pozdravljen. Fašisti so mu priredili velike ovacije.

V avdiceni ga je sprejel kraljev namestnik.

Fašisti so v gotovem oziru pametni in hvaležni ljudje. Če jim je kak Jugoslovian kdaj kaj dobrega storil, je bil to Pašič.

Bog ve, kaj se je Pašiču zdelo, ko je gledal raz Sealo Santo Jadransko morje.

Najbrže si je mislil: Ah, kaj bo to! Voda je voda. In še slana vrhtega. Za vse Jadransko morje ne dam dveh macedonskih vasi.

Bavarski diktator von Kahr je odstopil.

Bavari so se pobratili s Prusi. Še dosti, dosti nemških veljakov bo moralo odstopiti, in nemški narod bo moral izredno trdno nastopiti, predno bo v Nemčiji senca prejšnjega blagostanja.

Bog ve, če mašuje pater Kovrta kdaj kako mašo za tistega, katerega so ubili v njegovi špiški v Grenpointu?

V New Yorku je velika norišnica Ward Island. Ena največjih, kar jih je v Ameriki.

Pri izbiri niso posebno natančni. Sprejmejo vse, kar se jim ponudi.

Edinole čikaškega Pavleta bi ne vzeli za noben denar. Če bi ga vzeli, bi njegova neumnost gledala ven pri oknih in vratih.

Včasih izda Kovrta Edinost na tako debelem papirju, da je niti za domačo uporabo ni mogoče uporabiti.

Norveška je odpravila prohibicijo.

Norveška vlada je prišla do prepričanja, da se v deželi, kjer ni prohibicije manj pije, kot pa v deželah, kjer je uveljavljena.

Jugoslovanska

Ustanovljena 1. 1898

Katol. Jednota

Inkorporirana 1. 1904

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:

Prezident: RUDOLF PERDAN, 933 E. 185 St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 104 Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.
Blagajnik: LOUIS CHAMPA, Box 961, Ely, Minn.
Blagajnik neplačanih smrti: JOHN MOVERN, 413 - 13th Ave. West, Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:

Dr. JOSE V. GRAHEK, 803 American State Bank Bldg., 604 Grant St. 33 Sixth Ave., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

ANTON EBASNIK, Room 306 Bakewell Bldg., 307 Diamond and Grant Streets, Pittsburgh, Pa.
MOHOB MLADIC, 1824 W. 18 Street, Chicago, Ill.
FRANK SKRABEC, 4212 Washington Street, Denver, Colo.

Porotni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. PORENTA, 310 Stevenson Bldg., Puyallup, Wash.
FRANK MORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Združevalni odbor:

VALENTIN PIRC, 780 London Rd., N. E., Cleveland, O.
PAULINE ERMENC, 383 Park Str., Milwaukee, Wis.
JOSEF STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELARC, 622 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotino uradno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari tiskajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljave naj se pošilja na glavna tajnika. Vse priče naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška sprotičala naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom na oblihen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajnika bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8 člani ali članicami.

Iz Jugoslavije.**11,000 dinarjev je ukradel**

iz Zagrebu neki Ljudevit Ivkanec, ki je v ta-ken stanju zločabni ter jo končno dijat trgovske šole, učenci iste šole Stefi Rački. Ker je pogosto obiskoval svojo součenko v raznih šolskih zadevah, je ob neki priliki videl, da ima Stefi v predalu uničevalnika večjo svoto denarja. Mislilo ga je nekaj dni in dečko se je trdno ustavljal tatinskimi željam. Zadržal ga je pa le prenamnil pohlep po denarju in vrtili-čapl se je v stanovanje ter odnesel vsobino iz predalčka. Ko so ga na policiji zaslišali, je svoje dejanje priznal in tudi povedal, da je zapravil denar v družbi lahkotnih prijateljev, katerih se v Zagrebu vedno najde dovolj. Mati je takoj plačala za nadobudnega sinčka 4 tisoč dinarjev. Obtoženec je bil enkrat obsojen na 6 mesecev ječe zaradi tatvine perila, drugič na 2 leti težke ječe zaradi raznih tatvin, lanske leto se je pa zagovarjal zaradi tatvine kolesa. Izročili so ga sodišču.

Tragična usoda patološkega starca.

V Obedišču na Hrvatskem je živel 50letni Mato Cesar, ki se je zaljubil v neko mlajšo vdovo. Par-krat jo je skušal pripraviti do tega, da bi stopila z njim v odnosa-je, toda zaman. Te dni pa je prišel v njeno stanovanje, potegnil nož in ji zadel 3 težke rane v trebuh in nogo. Po svojem zločinu je bežal v gozd in se ustrelil.

Samomorilni poizkus 12letne deklice.

V mestni bolnišnici v Subotici je bila zaposlena 12letna deklica Katica Granja. V bolnišnici so jo obdoličili, da je ukradla svoji tovarišici rokavice. Po nedolžnem obdolženju deklice je to tako užabostilo, da je prišedši domov iz-pila steklenico lizola. Deklico so kmalu rešili smrti.

Potres v Dalmaaciji.

V Sibeniku so v zadnjih dneh ponovno čutili rahle potrese s podzemskim bobnenjem. Prebivalci so zelo vznemirjeni, ker se potre-si že dalj časa ponavljajo.

Naš zavod,—

kogaja glavni posel je pošiljatev denarja in prejemanje vlog na obresti, ne bavi se samo s tem poslom, kakor bi mnogi mislili.

Pri nas izvršujemo vse javno-notarske posle, kakor: Affidavite, pooblastila, dolžna pisma, pobotnice, kakor tudi druge dokumente v katerem jeziku želite. Za vsa taka dela računamo samo naše lastne stroške. Odnosna navodila dajemo vsakemu brezplačno.

V vseh gori navedenih zadevah poslužite se poznate —

Frank Sakser State Bank

82 Cortlandt Street : : New York, N. Y.

NOVA ZANIMIVA KNJIGA**NA KRVAVIH POLJANAH**

Spisal Ivan Matičič

Cena s poštnino

\$1.50

Proračun goriškega mesta

izkazuje za 1. 1924. 15,251,102 liri dohodkov, ravno toliko izdatkov.

TRPLENJE in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planinskega polka.

V knjigi so popisani vsi boji bivšega slovenskega polka od prvega do zadnjega dne svetovne vojne. Iz Galicije, z Doberdoške planote, z gorovja s Tirol, Fajt-jega hriba, Hudega Loga, Sv. Gabrijela, Pijave in g polkovem uporu ter njega zakletvi.

Knjiga je zelo zanimiva, vsebuje 270 strani in 25 slik in vojni.

"GLAS NARODA" 22 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Zagonetno, toda resnično.

Ženske kot zločinke.

Poroča Michael Fiaschetti, znani newyorški detektiv.

Iz Clevelanda prihaja poročilo o aretaciji Cecilije Brady, banditke s taksijem. Ta čedna, na kratko ostrizena mlada ženska je izvrševala obrt bandita s pištolo ter vpriporila rope. Obklečena kot moški ter v družbi dveh moških spremljevalcev je vpriporila na pade na številne salone ter lokale, v katerih prodajajo mehke pajčice.

V Brooklynu sta prišli dve deklici v veliko grocerijo, potegnili revolverje ter vpriporili roparski napad, kateremu ni manjkalo dramatičnosti. Mahali sta s svojima avtomatičnima pištolama za smehovali oblasti v izrazih, kot so običajni med drhaljo ter poštono preplešili nekako pol dueata moških uslužbencev, ki so se pokorili vsem poveljem ženskih banditov. Banditki sta z največjo hladnokrvnostjo izpraznili blagajno ter izginili.

Slične dogodke opisujejo listi skoro vsaki dan. Zanimiva stvar s stališča detektiva in policista pa je, da ima vedno več in več opravka z ženskim zločincem, pred katerim ima v vsakem slučaju neke vrste respekt.

Sempatam zapazite v moškem zločincem nekaj peklenškega, a v ženskem zločincu je to povsem običajna in vsakdanja stvar. V njej se združuje hladnokrvnost s samoovladanjem, cinizmom, ustrajnostjo in bogato domišljijo. To mi je postalo jasno po dvajsetih letih neumornega detektivskega dela v kriminalnem svetu New Yorka. Slučaji, v katerih sem bil najbolj presenečen in osupljen, so bili oni, v katerih sem imel opravka z ženskami. Tako naprimer ne verujem, da živi na celem svetu moški, ki bi nastopil s tako dovršenostjo in izurjenostjo kot jo je pokazala Marija Tucci.

Ta temnopolta in lepa sicilijska deklica, stara dvajset let, je ustrelila svojo sestro, Angelino Canti radi ljubosumnosti nad moškim, v katerega sta bili obe zaljubljeni. Ko je bila aretirana, je ugotovila, da jo je skušala sestra prisiliti da se uda nemoralnemu življenju in da je ustrelila svojo sestro tekom nočnega prepira in boja, v katerem se je orožje slučajno sprožilo. Ustrajala je pri tej povesti z nepremagljivo trdnostjo, pretakala britke solze nad smrtjo sestre ter si natknila najbolj slovesno žalno obleko.

Otrok umorne ženske je povedal, da je videl, kako je teta umorila mater, ko je slednja spala. Nadaljni dokazi so napravili okoliščine zločina popolnoma jasnimi. Celi slučaj proti Mariji Tucci je bil jasen kot beli dan, a nikdar ni prenehala igrati svoje vloge. Nobena dejstva, poslana v boj proti njej, nobeno premeteno zasliševanje ji ni moglo zasačiti, da bi kaj priznala. Nobene hlimbe ni bilo mogoče zapaziti v njenem dovršenem obnašanju, ki je izražalo globoko žalovanje. Bila je ena najbolj dovršenih igralk, kar sem jih kdaj videl. Bila je spoznana krivim ter obsojena od osemih do petnajst let ječe.

Ko sa jo odvedli nazaj v Tombs zapore, ko je bila proglašena razsodba, se je iznebila svoje žalne obleke in z njenega obraza je izginil izraz žalosti. Nataknila si je svoje najbolj pestrobojne cunje ter se smehljala in pela.

Mogoče manj melodramatična, a celo trpkjeja je bila cinčna izprememba krinke, katero je kazala Roza Huber, ki je bila dobro znana igralka in kabaretna plesalka. Na Novega leta večer, leta 1917 sta ona in njen ljubček, Earl Lewis odšla, da proslavita Silvestrov večer. Lewis ji je dal zgodaj zvečer bankovec za sto dolarjev. Ob polnoči, ko sta bila oba razigranega razpoloženja, je ona naenkrat pogrnila bankovec. Prišla ga je smerjati, da je on

ukradel bankovec, da ga ji je najprvo dal in nato zopet izmaknil. Imela sta grd prepir, v katerem je on surovo postopal ž njo. Odšla sta v njeno stanovanje in uro pozneje, ko je on ležal in spal, je vzela Roza njegov revolver ter ga ustrelila v prsa. Bil je usodno polno zadet. Ona ga je prosila, naj je ne obtoži ter reče, da se je slučajno ramil. Lewis ji je to obljubil v onem čudnem sentimentalnem razpoloženju, katero kažejo moški tako pogosto v sličnih okoliščinah.

Zaslišal sem ga malo potem, ko je bil obstreljen in trdil je, da se je pripetil nesrečen slučaj. Jaz pa sem vidl takoj, da ni bil to nikak nesrečen slučaj. Nobenih sledov smodnika ni bilo na njegovi obleki. Zdravniki so soglašali v mnenju, da je bil oddan strel, iz razdalje najmanj treh ali štirih čevljev. Ko se mu je predložil vse te dokaze ter povedalo, da je jasno kot beli dan, da ga je ustrelila ženska, je nerad priznal renico. Roza Huber so privedli k njegovi postelji, kjer pa je še vedno zanikavala svojo krivdo ter ga zmerjala, ker je priznal njen zločin.

Lewis je umrl. Dokazi proti njej radi umora so bili popolni. Moški, katerim se predloži dejstva, ki delajo njih izpovedi nemogoče, bodo ali v obupu priznali resnico ali pa postali tako zmehčani, da bodo sami sebe popolnoma diskreditirali. Pri ženskah pa je stvar drugačna. Roza Huber je ustrajala pri svoji povesti o nesrečnem slučaju z neomajano hladnokrvnostjo in ustrajnostjo ter popolnoma vrjetnim simuliranjem žalosti radi nesreče, ki je zadela njenega ljubimca ter njegove smrti.

Sklenil sem dobiti od nje priznanje. Prav nič ne koristi poslušati se pri ženskah pretenj kot je mogoče storiti pri moških. Poskusil sem brezmejno ustrajnost in usiljivost. Vaki dan sem obiskal Roza Huber v njeni celici ter zahteval od nje resnico. Dan za dnem je trdovratno zanikavala resnico. Apeliral sem na njeno vest, na čustva, katera je baje gojila napram umorjenemu moškemu ter jo opozoril na krivičnost trditve, da je on lagal v svoji smrtni uri. Nobena stvar je ni zganila. Konečno sem ji rekel, da ne bo nobena porota vrjela njeni povesti in da bo kazen dosti lažja, če bo priznala zločin. Najbrž bi dobila le majhno zaporno kazneno. Za trenutek je se ustrajal na njenem obrazu izraz žalosti in nedolžnosti kateri se godi krivici. Naenkrat pa je bušnila v smeh.

— Zmagali ste Fiaschetti. Priznala bom, — je vzklila ter se režala kot hazardni igralec, ki ve, kaj se pravi izgubiti. Priznala je svojo krivdo in bila je obsojena na kratko ječo.

Ženska ne ponavlja le s čudovito ustrajnostjo povesti, o kateri je jasno, da je lažnjava, temveč tudi ni mogoče izvabiti iz nje niti besedice, če je sklenila poslušati se politike molka.

Pred več leti je neki Italijan ubil nekega drugega, na katerega je bil jezen ter zbežal. Tekom iskanja sem izvedel, da ima sestro, ki je živela nekje na istočni strani. Šel sem v dotično stanovanje. Srepa zroča Sicilijsanka, stara pet in dvajset ali trideset let, sestra begunca, je prišla k vratom.

— Dobro jutro signora. Kako se pišete?
— Ne vem.
— Ali ste poročeni?
— Ne vem.
— Ali so ti otroci vaši?
— Ne vem.
— Sto hudičev, kaj pa veste pravzaprav?
— Čujte, gospod policist. Vem, da postane jutraj svetlo in da se na večer stonni. To vem in ni

česar drugega.

Odšel sem zadovoljen. Vedel sem, popolnoma natančno, da bi le zapravljal čas, če bi skušal dobiti od te ženske kake informacije glede njenega brata.

Pred kratkim je bila objavljena povest o človeku, ki je zabol do smrti svojo ženo ter se nemirno potikal po svetu celih deset let, v strahu pred policijskim zasledovanjem in smrtjo iz rok postave. Vem za slučaj, ki je sličeji temu, a vendar drugačen.

Nekega večera, pred šestimi ali sedmimi leti, je prišla v moj urad v policijskem glavnem stanu neka Marija Mezzi, kojeja moža sem dobro poznal. Vsa vshičena je potegnila iz nedrj revolver.

— Tukaj je orožje. Ubila sem jo.

— Koga?
— Žensko, ki je uničila moj dom, ki mi je ukradla moža ter vzela mojim petim otrokom očeta. Mož se je zaljubil v neko zloglasno žensko, zanemarjal svojo družino ter jo pustil v bedi in pomanjkanju. Marija Mezzi je šla večkrat k dotični ženski ter jo prosila, naj ji vrne moža in otrokom očeta. Ženska pa se ji je smejala. Marija Mezzi je nato prišla revolver ter jo ustrelila. Odvedel sem žensko k postelji njene žrtve.

— Upam, da boš kmalu poginila. — je vzklila Marija. — Hočem se veseliti. Hočem, da bodo moji otroci veseli.

Z veliko radostjo je čula izjavo zdravnika, da mora njena žrtev umreti.

Precej simpatije je obstajalo do te nesrečnice in izpuščena je bila na prosto pod jamščino \$15.000 katero je založil neki sorodnik. Hitro je izginila s svojimi petimi otroci in svojim možem. Ženska, katero je obstrelila, pa je okrevala na naravno čudovit način ter je danes še živa.

Družina Mezzi je odšla v oddaljeni del Italije, v gorski kraj, kjer je le malo stikov z Zdrženimi državami in kjer je Marija domnevala, da je popolnoma varna pred obtožbo radi zavratnega umora, kot je bila prepričana, da se jo je dvignilo proti njej. Brez dvoma živi sedaj srečna ve ver, da je izvršila osvežo in da je njena tekmovalka mrtva.

Vsled tega je precej resna stvar, če se lotijo ženske banditstva, če vzamemo vpoštev prirojene ženske kakovosti. Pleme ženskih banditov je misel, ob kateri pretrese mraz vsakega policista in detektiva.

Pes dobi spomenik.

V Parizu je umrla ruska aristokratinja kneginja Rostova. V svoji oporoki je zapustila 30 tisoč frankov za spomenik — svojega psa, kateri ji je bil v življenju najljubši tovariš. Sorodniki pokojnice pa so drugačnega mnenja. Vložili so zoper volilo tožbo, češ, da volilo ni upravičeno. A glej čudo francoske justie! Sodniki so se postavili na stališče pokojnice in so odločili, da se mora zgoditi, kakor je zapisano v poslednji volji. Tako pride kneginjin pes do spomenika, kakršnega nimajo druge niti veliki možje.

Zvesti v življenju zvesti v smrti.

Dne 10. januarja je umrl v Garžu za pljučnico 63letni Frane Boltar. Njegovo zvesto družico Katarino je ta udarec tako potrl, da je tudi ona zbolela. Komaj pet dni po pogrebu njenega življenjskega druga so položili tudi njo ob njegovi strani k večnemu počitku.

KOLENDAR

za leto 1924

STANE SAMO 40c

Naročite ga takoj, da ne

boste brez njega

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt St., New York

ZANIMIVI IN KORISTNI PODATKI

(Foreign Language Information Service. — Jugoslav Bureau.)

KAJ JE OTROŠKI URAD?

Ideja ustanovitve urada, ki bi se izključno posvetil interesom otrok, je razmeroma nova. Ko so leta 1912 ustvarili United States Children's Bureau, je bil to prvi urad te vrste na svetu. Od tedaj je mnogo inozemskih in večina naših zveznih držav sledila vzgladu Striea Sama.

Otroški urad, ki sedaj spada pod Department of Labor, ima eno izmed najvažnejših in najzanimivejših klijentele na svetu. Oskrba in interesi skoraj štiridesih milijonov otrok pod 18. letom so poverjeni njegovi oskrbi, v kolikor se tiče delokroga federalne vlade.

Razvidno je iz tega da ima ta urad veliko nalogo pred seboj. Najprej mu je naloženo, da preiskuje razmere, ki so slabe za zdravje dojenčkov in otrok, kakor tudi mater, kajti zdrava mati pomenja navadno zdravo dete. Ko je urad odkril najboljše način, da se dete rodi zdravo in postane krepak otrok, je nadaljna naloga otroškega urada, da deli to svoje znanje med starše, učitelje in interesirane organizacije, tako da se otroci direktno okoristijo z njim. To delo spada pod upravo dveh oddelkov otroškega urada: oddelka za materinstvo in detinjstvo (Maternity and Infancy Division) in oddelka za otroško higijeno (Child Hygiene Division). Prvi izmed teh oddelkov upravlja tudi takozvani Maternity and Infancy Act, o katerem važnem zakonu bomo govorili v drugem članku.

Drug oddelok otroškega urada se bavi z vprašanjem otroškega dela. Pošilja vestne raziskovalce v vse države in raznovrstne industrije, da najdejo, pod kakimi razmerami otroci delajo in kako to delo vpliva na njihovo zdravje. Ta obrtni oddelok (Industrial Division) pomaga državam varovati svoje otroke, nasvetu jim, kako naj izboljšajo svoje zakone o otroškem delu. Ako bo kongres sprejel amandment k ustavi glede otroškega dela, bo zaščita teh mladih delavcev še bolj olajšana kajti potem bo oblast federalne vlade na njihovi strani.

Zopet drug oddelok tega urada se bavi z zanemarjenimi in osirotelimi otroki, ki potrebujejo in marsikaj ne dobivajo posebne oskrbe od svoje občine. Ta oddelok za socialno oskrbo (Social Division) proučuje najbolj načelne in uspešne načine, kako naj se pomaga otroku, katerega družina se razpusti, otroku, ki je v nevarnosti, da zabrede od prestopkov do zločinstva, otroku, ki se pohabljeni, gluhi, slepi ali slaboumni. Izid teh proučevanj priobčuje se na razpolago organizacij in držav, ki skušajo pomagati tem otrokom.

Eden izmed najvažnejših opravkov otroškega urada je odgovarjati stotinam pisem, ki prihajajo vsak dan skoraj iz vseh koncev sveta, proseč za informacije glede oskrbe detet in mater. Vsaka mati in vsak oče naj se zaveda, da mu ta urad stoji vselej na razpolago glede vsakršnih vprašanj in nasvetov. Odgovor je vedno skrbno in čim jasnjeje sestavljen.

Grace Abbott, sedanja ravnateljica otroškega urada, pregledajoč enajstletno dobo, kar je začel ta eksperiment, označila je napredek tekom teh let s sledečimi besedami:

Ko je bil otroški urad ustanovljen leta 1912, ni nihče niti znal, koliko otrok umira vsako leto v Združenih državah in zakaj umirajo. Ni bilo registracije rojstev in nikakih uradnih statistik. Danes je obvezna registracija rojstev uvedena v 30 državah, tako da takozvane "birth-registration area" obsega danes čez 72 odstotkov vsega prebivalstva.

Leta 1915, ko je bila uvedena registracija v sedanjem obsegu, je izmed vsakih tisoč živo-rojenih dete umrlo po 100 tekom prvega leta. Leta 1922 je umrlo le 72 od tisoč. Z drugimi besedami, življenje 60.000 detet je bilo rešeno, ki bi bili umrli pred svojo prvo obletnico, da so se rodili leta 1915.

Leta 1912 le ena zvezna država je imela poseben urad za zdravje otrok. Niti ena država ni imela urada, ki bi se ukvarjal z zanemarjenimi, zapuščenimi ali zločinskimi otroki. Niti ena država ni imela odbora za oskrbo otrok.

Danes 46 držav ima posebne urade, ki se pečajo z zdravjem otrok. Več kot polovica jih je ustanovilo posebne komisije v svrhu raziskovanja vseh panog otroške oskrbe. Več kot polovica držav ima urade, ki se posebno bavijo z zapuščenimi, siromašnimi in zločinskimi otroki.

Leta 1912 le dve državi sta imeli zakone o materinskih pokojninah (mothers' pension laws), ki določajo podporo iz javnih skladov za uboge matere z otroki, ki bi drugače bili ločeni od nje in postavljeni v kak zavod. Danes 42 držav ima takih zakonov.

Leta 1912 ni federalna vlada dajala nikake denarne podpore državam, da jim pomaga varovati zdravje mater in otrok. Danes sem kongres vsled posebnega zakona nakazati vsako leto \$1.240.000, katere svota naj se deli med one države, ki prispevajo enak del k skladu za oskrbo materinstva in detinstva.

Otroški urad si ne prilašča ves kredit za ta napredek. Ali njegova raziskovanja in nasveti so večinoma dali povod za akcije drugih činiteljev. Destokrat je otroški urad obrnil pozornost vsega naroda na nekatere nevarnosti, ki jih treba odpraviti, ako naj se zagotova varnost otrok in naroda. V vsakem pogledu in po svojih najboljših močeh je federalni otroški urad vedno opravljal službo zastopnika in varuha otrok in svetovalec in pomagača staršev in mladim ljubov.

Njen kožuh.

Mož si težko predstavlja, kaj pomeni za ženo beseda "kožuh", naj je že to njen lastni kožuh ali pa kožuh v izloži ali pa, kar je še najbolestnejše, kožuh prijateljice. In iz tega moškega nerazumevanja je nastala historija, ki bo bržkone končala pred sodiščem. Pariška igralka Jeanne Marnae hoče tožiti svojega ravnatelja za izpolnitev obljube, ki ji jo je dal pred pričami. To je bilo takole: Na sveti večer ji je bil ukraden kožuh, krasen kožuh. Strašno je jadikovala. Naznanila je tatvino. Na novega leta dan se je oglasil v ravnateljevi pisarni telefon: "Ta policijski komisariat št. 10! Ali je pri vas gđ. Marnae? Sporučite ji, da smo našli njen kožuh in da je pri nas. Lahko pride ponj, kadar hoče". Ravnatelj je bil presenečen. Obrnil se je h gosnodičnici Marnae z besedami: "Torej vidite, dobite svoj kožuh!" Ker pa spada ravnatelj med tiste, ki radi igrarjo "nobel" ljudi, kadar to nič ne velja, je se pristavil: "Sicer pa ne bi tudi tako imeli škode. Prav danes sem vam hotel reči, da vam kupim nov plašč, ako ne najdemo starega!" Gospodična Marnae je bila blažena; takoj se je odpeljala na komisariat. Toda tam ni bilo kožuha in tudi o telefonskem razgovoru niso nič vedeli. Očividno si je kdo privoščil šalo. Toda gosnodična Marnae se noče kar nič odreči svojemu kožuhu in zahteva, da ji ravnatelj izpolni svojo obljubo. Če ne zlepa, pa zgleda. Tožila bo.

Orientalški humor.

Nasradin-hodža je bil nekoliko časa tudi sodnik. V dobi njegovega sodništva prideta dva človeka in prvi teži drugega, da ga je ugriznil v uho. Obtoženec pa trdi, da ni tega naredil, da se je temveč sam ugriznil.

Nasradin-hodža jima ne razsodi takoj, temveč veli, naj gresta iz sobe, zapre vrata, se postavi sredi sobe in skuša, da bi samega sebe ugriznil v uho. Ko se tako na vse pretege muči, da bi z zobmi zagrabil uho, pade na hrbet in si razbije zatilnik.

Takoj odpre vrata, pozove ona dva pravdarja in vpraša tožitelja:

"Imaš nemara zatilnik razbit?"

"Nikakor ne", mu odvrne tožitelj.

"Tedaj se tudi nisi sam ugriznil v uho, ker bi sicer imel razbito črepinjo, moral te je torej ugrizniti oni drugi", razsodi Nasradin-hodža.

Nasradin-hodža ni bil nikdar posebno pismen. Znal je le nekaj malega pisati in čitati, a njegova bistroumnost ni bila iz knjig, temveč mu je bila dana od narave. Nekoliko časa pa sploh ni znal ne pisati in ne čitati, ker se je te umetnosti ele učil. Nekako v tisti dobi mu prinesejo kmetje pismo od sodnika, naj jim ga prečita in naj pove, kaj piše.

Nasradin-hodža začne ogledovati pismo. Ničesar ni mogel razbrati, a vendar se ni hotel osramotiti pred kmeti in reče:

"Evo, pogledite, ljudje, kaj vam piše sodnik. Ta dolga pismenka kaže, da mu prinesite sena, a ta okrogla pripoveduje o nekih jajcih. Zdaj veste, kaj piše sodnik, pa mu natovorite sena in nesite stotino jaje."

Kmetje so naredili, kakor jim je rekel Nasradin-hodža, sodnik vzame vse in molči.

Čez nekoliko časa dobijo kmetje zopet pismo od sodnika, ga nesejo Nasradinu-hodži in ga prosijo, naj jim ga prečita. Nasradin-hodža vzame pismo, ga ogleduje in ko vidi okrogle in podolgovate pismenke, reče kmetom:

"Nesite sodniku drva in mnogo čebule."

Kmetje nesejo sodniku tudi to, sodnik je zadovoljen, sprejme kmete in jih vpraša, kdo jim je prečital pismo. Kmetje mu povedo, da jim je prečital pismo Nasradin-hodža. Sodnik ga pozove predse in ga vpraša:

"Kje si se naučil tako dobro čitati, gotovo si pismouk?"

"Nisem, gospod sodnik!" reče Nasradin-hodža.

"Pri moji veri, saj si bolj pismen kakor jaz, ko znaš tako dobro čitati!" mu odvrne sodnik.

Dunajska občina hoče dozdati letos 12nadstropno stanovanjsko hišo, ki bo stala 40 milijard avstr. kron.

Glasba.

Koncert Zlatka Balokovića.

V nedelje zvečer se je predstavil newyorški javnosti znani jugoslovanski violonist Mr. Zlatko Baloković in sicer v National gledališču. Njegov prvi koncert je bil primeroma dobro obiskan. Newyorško časopisje je objavilo laškave kritike o njegovem prvem nastopu.

Tako piše naprimer "The New York Times": "Hrvatski violonist Zlatko Baloković je s svojim prvim koncertom uspel. Izvajal je najbolj težke skladbe ter se izkazal kot talentiranega umetnika. Handelovo sonato je mojstersko igral. Z lahkoto je premagal vse težkoče Paganinijeve skladbe ter žel pri vsakem odmoru navdušen aplavz."

"Evening World" pravi, da je bil pri svojem prvem koncertu malce nesiguren, kar bo na brez dvoma popravil v petnajstih nadaljnjih koncertih, katere bo priredil v teku enega meseca.

Čehoslovski Narodni Orkester v New Yorku.

V Keithovem Hippodromu bo nastopil v ponedeljek slavni Čehoslovski Narodni Orkester, sestojč iz petdesetih godbenikov. Godbeniki so prišli v Ameriko pod osebnim vodstvom Otokarja Bartika, baletnega impresarija in skladatelja. Mr. Bartin je bil več let zaposlen pri Metropolitan Opera House. Ker je v v Greater New Yorku skoraj 300.000 Čehoslovakov, je dober obisk zagotovljen. Sedeže so si že zagurali med drugimi tudi čehoslovski poslaniki v Washingtonu dr. F. Chvalkovsky, čehoslovski generalni konzul dr. Prusik, predsednik Bank of Europe Capet, dr. Charles Neubert in veliko število drugih uglednih Čehoslovakov.

V Nemčiji živi skoro četrtina ljudi na državne stroške.

Kje se nahaja moj bratranec JOIN TOMŠIĆ? Doma je iz Bača pri St. Petru. Prosim cenj. rojake, če kdo ve za njegov naslov, naj mi ga sporoči, ali pa če sam čita ta oglas, naj se mi sam oglasi na naslov: Vincent Tomšić, Box 345, Buckingham, W. Va. (20-21-2)

Samo vdrgnite
če trpite vsled hudoga napada nevralgije, lumbaga, bolečin v sklepih in mišicah, kaksno pomoč zadobite, če se močno vdrgnete s

PAIN-EXPELLER
Reg. U. S. Pat. Off.
Čutili boste, kako se širi toplota s svojo pomirjajočo udobnostjo po bolečih delih.
Pain Expeller bo pomagal vam kot je pomagal brezštevni tisočim mnogim leti. Imejte ga vedno steklenico pri rokah 35 in 70c. steklenica v lekarnah.
F. A. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th St., Brooklyn, N.Y.

Potrebna knjiga za pravilno priučenje angleškega jezika, z nasveti kako postati ameriški državljan.

Slov.-Angleška Slovnica

Obsega sledeče:

Prvi del: GLASOSLOVJE.

Drugi del: OBLIKOSLOVJE.

Tretji del: VAJE.

Četrti del: POGOVORI IZ VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA.

Peti del: SLOVEN.-ANGLEŠKI BESEDNJAK.

Besti del: VPRAŠANJA IN ODGOVORI katere mora znati vsakdo pri nabavi državlanskega papirja.

Vse angleške besede so navedene, kako se pišejo in kako se pravilno angleško izgovore. Iz te knjige je mogoče vsakemu priučiti se angleščine brez učitelja.

Knjiga je trdo vezana, vsebuje 250 strani, \$1.50
cena s poštnino

Slovenic Publishing Company

82 Cortlandt Street : : New York, N. Y.

